

PÄÄTÖS

Nro 190/2021
Dnro ESAVI/5821/2021

17.6.2021

ASIA

Vesijohdon asentaminen Pohjankurun väylän ali välille Gumnäs–Åminnefors ja valmistelulupa, Raasepori

HAKIJA

Raaseporin kaupunki/Liikelaitos Raaseporin Vesi

VIREILLETULOTIEDOT

Hakemuksen vireilletulo

Raaseporin kaupungin liikelaitos Raaseporin Vesi on 19.2.2021 Etelä-Suomen aluehallintovirastossa vireille panemassaan hakemuksessa hakenut lupaa vesijohdon asentamiseen Pohjankurun väylän ali välille Gumnäs–Åminnefors ja lupaa ryhtyä hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä Raaseporin kaupungissa.

Luvan hakemisen peruste ja toimivaltainen lupaviranomainen

Vesilain (587/2011) 3 luvun 3 §:n 1 momentin 5) kohta ja 1 luvun 7 §:n 1 momentti

ASIAN KUVAUS

Taustatiedot

Sijainti

Hankealue sijaitsee Pohjanpitäjänlahden perukassa Skuruvikenissä Raaseporin kaupungin Pohjan kirkonkylän keskustan etelä-/kaakkoispuolella. Vesijohto rantautuu kiinteistöillä Gumnäs gård 710-678-4-39 (Gumnäs) ja Golfstrand 710-714-1-76 (Åminnefors). Vesijohto sijoittuu yhteiselle vesialueelle 710-876-8-1, vesialueelle Åminne gård vatten 710-714-1-32, kiinteistöön Golfmarina 710-714-1-77 kuuluvalla vesialueella sekä kiinteistöön Golfstrand 710-714-1-76 kuuluvalla vesialueelle Raaseporin kaupungissa.

Vesitaloushanke

Hankesuunnitelma

Yleiskuvaus

Hakija rakentaa vesijohdon Pohjanpitäjänlahteen Raaseporin Pohjan kirkonkylän Gumnäsin ja Åminneforsin alueiden välille. Rakennettava vesijohto on vedenjakelun kannalta tärkeä, sillä koko Åminneforsin veden- saanti on tällä hetkellä vain yhden rakennettavaa johtoa pienemmän vesijohdon varassa. Åminneforsissa toimii muun muassa golf- ja vapaa-ajan- keskus. Vesijohto on välttämätön, jotta alueelle voidaan syöttää vettä kahdesta suunnasta. Vesijohdon asennuspituus merialueella on noin 950 m. Työt on tarkoitus tehdä vuoden 2021 loppuun mennessä. Työn teknisen toteuttamisen ja ympäristövaikutusten kannalta hanke olisi järkevintä toteuttaa loppuvuodesta, jolloin jääpeitettä ei vielä ole, ja luontovaikutukset ovat lievempiä kuin kesällä.

Suunnitteluperusteet

Hakemukseen liittyvät suunnitelmat on laadittu koordinaatistoon ETRS-GK24 ja korkeusjärjestelmään N₂₀₀₀.

Rakenteet

Hankealueella olemassa olevat rakenteet

Rakennettavan vesijohdon pohjoispuolella merialueella on aikaisempi vesijohto, joka on huonokuntoisena poistettu käytöstä. Hankealueen lähialueella noin 0,5 km:n etäisyydellä lounaaseen Gumnäsin niemen länsipuolella on uimaranta ja Raaseporin kaupungin pienvenelaituri. Vesijohdon merialituskohdan pohjoispuolella Malmholmin niemen itäpuolella on Pohjankurun/Skuruvikenin pienvenesatama sekä purkulaituri, jonka kautta toimitetaan raaka-aineita läheiseen tuotantolaitokseen. Hankealueen itäpäässä Åminnessä on Mustionjoen suulla pienvenesatama ja sen eteläpuolella alle 100 m:n etäisyydellä 36-paikkainen pienvenelaituri.

Toteutettavat rakenteet

Rakennettavan vesijohdon halkaisija on 110 mm ja johdon materiaalina on diffuusiosuojattu PEH-muoviputki (korkeatiheyksinen polyeteeniputki). Johto on standardin EN 12201-2/SDR 17 mukainen ja sen paineluokka PN on 10. Paineputken suunnanmuutokset tehdään kulmakappaleilla tai putkea taivuttamalla (PE). Putkeen tulee molempiin päihin sulkuventtiilit.

Tehtävät toimenpiteet

Vesijohto asennetaan laskemalla se painotettuna 100 %:n betonipainotuksella meren pohjaan. Rantautumispaikoissa joudutaan mahdollisesti

tekemään vähäisiä kaivutöitä riittävän vesisyvyyden (2,0 m) saavuttamiseksi. Putkikaivantojen asennusalusta tehdään sorasta tai murskeesta ja ympäröidään suodatinkankaalla (N3). Putket asennetaan siten, että ne tukeutuvat koko pituudeltaan tiivistettyyn tasauskerrokseen. Putkilinjojen alkutäytöt tehdään murskeesta. Lopputäyttöihin käytetään kaivumaita lisäkuormituksen ja haitallisten painumien ehkäisemiseksi.

Vesijohdon asennuksen jälkeen putkilinjalla suoritetaan putken asemaa koskeva tarkastus monikeilaamalla ja sukeltajatyönä. Tarvittaessa putkilinjan sijaintia korjataan.

Veteen upotetulle putkelle annetaan olosuhteista riippuva vähintään 2 viikon riittävä vetäytymisaika ennen sen liittämistä maaosuuksiin. Putken päitä tarkkaillaan ennen liitostyötä niin kauan, että vetäytymisen voidaan varmuudella katsoa tapahtuneen. Johdon painotus ulotetaan maalla vähintään 20 m:n etäisyydelle vesirajasta, jotta voidaan varmistaa putken pysyminen kaivannossa. Rannoilla putki asennetaan roudattomaan syvyyteen tai lämpöeristetään.

Vesijohdon alituskohta merkitään rantautumiskohdilla Liikenneviraston (nykyisin Väylävirasto) määräyksen dnro 6154/040/2010 mukaisesti johtomerkillä. Merkkikilvet asennetaan teräsbetonijaloilla varustettuihin teräsputkiin alituksen molemmin puolin. Putken sulkuventtiilit merkitään maastoon merkintäkylvin.

Haittojen ennaltaehkäisy

Hanke on tarkoitus toteuttaa lintujen pesimä- ja muuttokausien ulkopuolella, ja rakennustyöt kestävät vain lyhyen aikaa. Putken asennuksessa käytetään seuraavia haittojen ennaltaehkäisytoimia:

- Putken painot sidotaan ketjuksi siten, etteivät ne pääse liikkumaan putkilinjaa pitkin. Betonipainon ja putken pinnan väliin asennetaan kumilevy tai vastaava kestävä eriste estämään putken ja painon välistä hankautumista.
- Putkea upotettaessa meren pohjan epätasaisuudet tasataan tarvittaessa niin, että putken asema täyttää asetetut vaatimukset, eikä putki jää lepäämään kivien päälle tai vahingoitu upotuksen yhteydessä.
- Putken liitoksissa käytetään haponkestävästä teräksestä valmistettuja pultteja, muttereita ja aluslevyjä. Pulttien kiinnityksessä käytetään biologisesti hajoavaa liukastusainetta. Venttiileinä käytetään laipallisia tai vetoa kestäväällä liitoksella, karanjatkolla ja sen suoja-putkella sekä kehyksen väliin asetetaan rakennusmuovin pala estämään maa-aineksen kulkeutuminen suoja-putkeen.
- Jos putki joudutaan merialueella asentamaan ristikkäin aikaisemmin asennettujen putkien tai muiden pohjassa olevien rakenteiden kanssa, risteyskohtaan tehdään suojarakenne, joka estää putkia hankautumasta toisiaan vasten.

- Putkikaivantojen täyttömateriaali ei sisällä aineita, jotka voisivat vahingoittaa putkea tai liitosmateriaaleja.

Ympäristön tila ja vaikutusarvio

Kaavoitus ja maankäyttö

Vesijohdon rantautumiskohdalla Gumnäsissä on voimassa 4.12.1969 lainvoimaiseksi tullut kirkonseudun rakennuskaava (asemakaava). Rannan läheinen maa-alue on kaavoitettu puistoalueeksi, joka on säilytettävä luonnontilassa (PL). Äminnessä on voimassa Uudenmaan lääninhallituksen 29.1.1993 vahvistama Äminnen rakennuskaava (asemakaava). Vesijohdon rantautuminen tapahtuu venesatamaa varten kaavoitetulle alueelle (LV). Äminnessä on vireillä asemakaava ja sen muutos.

Äminnen rantautumiskohdalla ja sen edustan vesialueella on voimassa Uudenmaan lääninhallituksen 27.1.1993 vahvistama Pohjanpitäjänlahden osayleiskaava. Rantautumiskohta on merkitty loma-asuntoalueeksi (RA) ja sen edustan vesialue vesiliikenteen alueeksi (LV-1). Vesialue ulompana kuuluu kaavamääräyksen (W-1) mukaan Project Aqua-tutkimusalueisiin. Alueen luontosuhteiden sekä veden laatu-tekijöiden vuoksi on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, mitä toimintoja alueelle sijoitetaan ja alueella tapahtuvan vesiliikenteen luonteeseen ja liikkumisalueisiin. Alueella on voimassa (kumotun) rakennuslain 124 §:n mukainen toimenpidekielto. Haki-ajan arvion mukaan vesijohdon upottaminen vesialueen pohjaan ei täytä toimenpidekiellon kriteerejä. Rantautumisen vaatimille pienille kaivutöille lie-nee haettava kaupungilta toimenpidelupaa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) säännösten mukaisesti.

Alueella on voimassa ympäristöministeriön 8.11.2006 vahvistama Uudenmaan maakuntakaava. Kaavassa putki sijoittuu Gumnäsin päässä alueelle, jolle on kaavoitettu siirtoviemäri (SV). Muut kartan merkinnät kuvaavat alueen luonto- ja maisema-arvoja ja osoittavat laivaväylän sijainnin.

Luonnonarvot ja luonnonsuojelu

Hankealueen vesialue sijoittuu Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueelle (FI0100005). Alue on määritetty SAC-alueeksi (erityisten suojelutoimien alue) sekä EU:n lintudirektiivin mukaiseksi erityiseksi suojelualueeksi (SPA). Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden Natura 2000 -kohde kattaa kaikkiaan noin 50 000 hehtaarin laajuisen merialueen, joka on osa HELCOM:n suosittamaa BSPA-verkostoa, ja se on todettu ympäristöministeriön asettaman vesistöjen erityissuojelutyöryhmän raportissa erityisiä suojelutoimia vaativaksi merialueeksi. Pohjanpitäjänlahti on tärkein kapeiden murtovesilahtien edustaja Uudenmaan Natura 2000 -kohteissa.

Pääosassa Pohjanpitäjänlahtea kasvisto on lähes kokonaan makean veden kasvillisuutta. Ravinteisuuden ansiosta kasvilajisto on poikkeuksellisen runsas ja lahdessa esiintyy lajeja, jotka muualla tunnetaan pelkästään

makean veden kasveina. Pohjanpitäjänlahden perukka on myös linnustollisesti merkittävä kohde.

Pohjanpitäjänlahden saarista ja ranta-alueista pääosa kuuluu rantojensuojeluohjelmaan, ja lahden perukka kuuluu lisäksi lintuvesien suojeluohjelmaan. Rajausta perustuu Pohjanpitäjänlahden vahvistettuun osayleiskaavaan, josta mukaan on otettu suojelullisesti tärkeät ranta- tai saarialueet, joissa on SL-, MU-, VR- ja W1-merkinnät kaavassa. Tämän osa-alueen toteutustapana ovat siten varsinaisten suojelualueiden lisäksi tämän osayleiskaavan kaavamääräykset. SL-alueet on tarkoitettu rauhoitettaviksi luonnonsuojelulain nojalla. MU-alueet ovat maa- ja metsätalousalueita, joilla on ympäristöarvoja. Niillä rakentaminen on kielletty ja kaikissa muissa toiminnoissa on kiinnitettävä erityistä huomiota alueen luonnon- ja kulttuuri- maisemaan sekä ympäristönhoitoon. Vesistöjä ja peltoja rajaavan puuston hoidossa on erityisesti otettava huomioon alueen luonto- ja maisemaolosuhteet. VR-alueille saa rakentaa ainoastaan yleistä virkistystoimintaa palvelevia rakennuksia ja ulkoilua ja liikkumista palvelevia tarpeellisia polkuja. W1-alueet ovat vesialueita ja niillä on kiinnitettävä luontosuhteiden sekä veden laatutekijöiden vuoksi erityistä huomiota siihen, mitä toimintoja alueelle sijoitetaan ja alueella tapahtuvan vesiliikenteen luonteeseen ja liikkumisalueisiin. Kaikkiin edellä lueteltuihin kaavamääräyksiin liittyy rakennuslain (nykyisin maankäyttö- ja rakennuslaki) mukainen toimenpidekielto.

Alueen suojeluperusteisiin kuuluvat kaikki Natura-tietolomakkeen taulukoissa mainitut luontotyytit ja lajit lukuun ottamatta edustavuudeltaan luokkaan D luokiteltuja luontotyyppisiä ja populaation merkittävyyden osalta luokkaan D luokiteltuja lajeja. Suojeluperusteena on vähintään alueen merkittävyyden säilyttäminen osana verkostoa.

Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:

- Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys.
- Alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään hoitotoimenpiteillä.
- Luontotyyppien, lajin elinympäristön laatua tai populaation määrää lisätään ennallistamis- ja hoitotoimenpitein.
- Luontotyyppien ja lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein.

Hankealue kuuluu Natura 2000 -verkostoon sekä linnustonsa että luontotyyppiensä ansiosta. Pohjanpitäjänlahden pohjukasta ei ole mainintoja erityisistä suojeltavista luontotyypeistä.

Vesijohdosta ei aiheudu käytönaikaisia vaikutuksia Natura 2000 -alueelle. Hankkeen rakentamistyöt voivat häiritä linnustoa rantautumisalueiden kaivun ja hankkeen aiheuttaman melun vuoksi. Hanke on tarkoitettu toteuttamaan lintujen pesimä- ja muuttokausien ulkopuolella, ja rakennustyöt kestävät vain lyhyen aikaa, joten linnustovaikutukset jäävät merkityksettömiksi.

Pohjanpitäjänlahden pohjukassa, joka on kahden joen vaikutusalueella, kasvilajisto koostuu makean veden ravinteisuutta suosivista lajeista. Hankkeen vaikutukset veden hetkellisen samenenemisen ja ravinteiden vähäisen lisääntymisen kautta ovat merkityksettömiä.

Ottaen huomioon rakennustöiden mahdolliset vaikutukset sekä Natura-alueen suuri koko ja mahdollisten muutosten ennallistaminen, hankkeesta ei hakijan arvion mukaan aiheudu Natura-alueen suojelun perusteena oleville arvoille merkittäväksi katsottavaa haittaa.

Merialue

Yleiskuvaus

Hankealue sijaitsee Pohjanpitäjänlahden pohjukassa Raaseporin edustan merialueella. Hankealue kuuluu Suomenlahden päävesistöalueeseen Tammisaaren–Hangon rannikkoalue (91.81). Pohjanpitäjänlahti (Pojoventen) on vuonomainen noin 15 km pitkä kapea murtovesilahti, joka ulottuu Karjaanjoen (Mustionjoen) ja Fiskarsinjoen suulta Tammisaareen.

Vedenkorkeudet

Vedenkorkeuden vaihtelusta ei hankealueelta ole mittaustietoja. Lähin mareografi (merivedenkorkeuden mittausasema) sijaitsee Hangossa. Koska kaksi kapeaa ja matalaa salmea erottaa Pohjanpitäjänlahden varsinaisesta merialueesta Tammisaarella, lahden vedenkorkeus ei suoraan heijasta merialueen vedenkorkeuden vaihtelua, vaan pohjukkaan laskevien jokien virtaamaa ollen korkeimmillaan syksyllä ja matalimmillaan keväällä.

Syvyyydet

Pohjanpitäjänlahdessa on muutamia noin 40 m:n syvänteitä, mutta Tammisaaren siltojen kohdalla lahti avautuu Hankoniemen itäpuolelle kahden leveydeltään noin 150 m:n ja syvyydeltään noin 7 m:n salmen kautta. Hankealueella Skuruvikenissä lahden leveys on alle 800 m ja vesisyvyys on enimmillään yli 8 m hankealueen poikki Pohjankurun satamaan johtavan 4,9 m:n laivaväylän takia.

Vedenlaatu

Vesijohdosta ei aiheudu käytönaikaisia vaikutuksia vedenlaatuun. Vesijohdon rakentamisen työnaikaisissa rantautumisalueiden kaivutöissä veteen lietty kiintoainesta ja sen mukana ravinteita ja mahdollisia muita haitta-aineita. Koska kaivua tarvitaan vain lyhyillä jaksoilla rantautumisalueilla, siitä aiheutuu vain vähäistä veden samenenemistä. Haitta-aineiden pitoisuus hankealueelta kerätyissä näytteissä on 2000-luvulla ollut niin vähäinen, ettei sillä ole vaikutusta ruoppausmassojen läjityskelpoisuuteen. Kaivutyössä veteen siirtyvien haitta-aineiden määrä arvioidaan merkityksettömäksi. Hankkeen aiheuttamat muutokset vedenlaadussa ovat

lyhytkestoisia ja palautuvia, ja niitä lieventää töiden ajoittuminen kasvukauden ulkopuolelle.

Hankkeen toteuttaminen ei vaikeuta vesialueen hyvän ekologisen tilan saavuttamista.

Kalasto

Pohjanpitäjänlahteen laskeviin Karjaanjokeen ja Fiskarsinjokeen nousee vaelluskaloja kudulle, mistä syystä jokisuissa on verkkokalastuskielto ajalla 15.8.–31.10. Alueella on myös muita kalastusoikeuden rajoituksia. Veden samenneminen voi häiritä kalojen vaellusta jokiin. Samenneminen on kuitenkin vähäistä ja lyhytkestoista. Kaivutyöt ajoittuvat todennäköisesti loppuvuoteen 2021, jolloin kalojen vaellus on jo ohi. Hankkeen vaikutukset kalastoon ovat enintään vähäisiä.

Vesiliikenne

Rakennettava vesijohto risteää Väyläviraston ylläpitämää Skuruvikenin satamaan johtavaa Pohjankurun 4,9 m:n kulkusyvyistä kauppamerenkulun 2 luokan väylää. Vesijohto asennetaan väyläalueella väylän haraustason (varmistetun vesisyvyyden) $N_{2000} -5,50$ m alapuolelle.

Vesirakentamistöistä ilmoitetaan ennakoon Liikenne- ja viestintävirastolle (Traficom) merenkulkijoille annettavien tiedotusten ja varoitusten antamista varten. Samalla sovitaan alustavasti mahdollisista rakentamisaikaisista vesiliikennettä koskevista erityisjärjestelyistä kuten ilmoituksista ja väliaikaisista maastomerkinnoista. Menettelyjä tarkennetaan tarpeen mukaan rakentamisen aikana.

Pohjankurun väylällä putkenlasku ajoitetaan niin, että väyläliikenteelle aiheutuu mahdollisimman vähän häiriötä. Lyhytkestoista haittaa aiheutuu lähinnä pienveneilyn ohjaamisesta kiertämään työalueet itäisen rantautumisalueen läheisyydessä. Hankkeen ajoittuminen loppuvuoteen lieventää haittaa, koska veneilijöiden määrä on tällöin vähäinen.

Pohja ja sedimentti

Hankealueen sedimenttiä on tutkittu 2000-luvulla Pohjankurun väylän syventämissuunnitelman ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä. Verrattaessa mitattuja sedimentin haitta-ainepitoisuuksia ympäristöministeriön Ruoppaus- ja läjitysohjeen (2015) ohjearvoihin pitoisuudet sijoituivat luokkaan *luonnontilainen* lukuun ottamatta elohopeaa ja kadmiumia, jotka sijoituivat luokkaan *ei vaikutusta läjityskelpoisuuteen*. Mikäli sedimenttejä tarvitsisi ruopata, ruoppausmassasta aiheutuvia haittoja voitaisiin pitää kemiallisen laadun puolesta meriympäristölle

merkityksettöminä, ja ruoppausmassa olisi mereen läjityskelpoista. Organotinayhdisteiden analyyseissä enin osa mittaustuloksista jäi alle määrittäysrajan.

Valmistelulupa

Hakija on hakenut vesilain 3 luvun 16 §:n mukaista lupaa ryhtyä hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä. Vesijohto on välttämätöntä saada rakennettua mahdollisimman pian, jotta kohdealueelle Äminneforsin taajamaan voidaan syöttää vettä kahdesta suunnasta.

ASIAN KÄSITTELY

Tiedottaminen

Hakemuksesta on tiedotettu julkaisemalla kuulutus ja hakemusasiakirjat aluehallintovirastojen verkkosivuilla (<https://ylupa.avi.fi>) 18.3.2021–26.4.2021.

Tieto kuulutuksesta on julkaistu myös Raaseporin kaupungin verkkosivuilla.

Hakemuksesta on lisäksi erikseen annettu tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta sekä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselta, Liikenne- ja viestintävirastolta (Traficom), Väyläviraston meriväyläyksiköltä, Raaseporin kaupungilta sekä kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Lausunnot

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on todennut, että hankealueen kaavoitusilanne on hakemuksessa esitetyn mukainen. Vesialue kuuluu Tammisaaren, Hangon ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueeseen, joka on osa Natura 2000 -verkostoa (FI0100005). Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue pitää hakemuksessa esitettyä vaikutusten arviointia riittävänä osoittamaan, että hanke ei heikennä niitä luontoarvoja, joiden suojelemiseksi alue on liitetty Natura-verkostoon. Varsinaista luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-arviointia ei tarvita. Vesialueella ei tule tehdä töitä lintujen pesimäaikana 15.4.–31.7.

Kymijoen–Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosille 2016–2021 Pohjanpitäjänlahden (2_Ls_009) vesimuodostuman ekologinen tila on luokiteltu välttäväksi ja kemiallinen tila hyväksi.

Uusimmassa vuonna 2019 valmistuneessa pintavesien luokittelussa vesimuodostuman ekologinen tila on luokiteltu välttäväksi ja kemiallinen tila hyvää huonommaksi. Tavoitteena on hyvän ekologisen ja kemiallisen tilan saavuttaminen vuoteen 2027 mennessä. Ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen näkemyksen mukaan hanke ei vaikeuta vesienhoito- tai merenhoitosuunnitelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Hankkeelle voidaan myöntää lupa tavanomaisin lupamääräyksin, kun lausunnossa esitetty lintujen pesimääjan rajoitus otetaan huomioon. Myös valmistelulupa voidaan myöntää. Valmistelevat toimenpiteet on lupapäätöksessä tarpeellisilta osin yksilöitävä.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen on todennut, että vesijohdon asennus ja painotus tulee toteuttaa siten, että kalastuksessa käytettävät vieheet ja seisovat pyydykset kuten pohjaverkot eivät takerru helposti rakenteeseen kiinni. Ennalta arvioiden kalastolle aiheutuva haitta on vähäisintä, kun hanke toteutetaan loppuvuodesta vaelluskalojen keskeisimmän nousuajan (1.9.–30.11.) jälkeen tai keväällä ennen kevätkutuisten kalojen kutuaikaa (1.4.–15.6.). Mikäli hanke toteutetaan hakemuksen mukaisesti loppuvuodesta, voidaan töitä kalatalousviranomaisen näkemyksen mukaan suorittaa jo kalojen nousuajana, esimerkiksi 1.11. alkaen, kun työt suoritetaan kohtuutonta vedenalaista melua ja veden samentumista välttäen.

Raaseporin kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta on todennut, ettei se näe ympäristönäkökohdista johtuvaa estettä luvan myöntämiselle. Raaseporin kaupungin ympäristötoimistolla olevien selvitysten (muun muassa Havsmanualen) mukaan alueelta ei ole tiedossa erityisiä luontoarvoista johtuvia rajoitteita hankkeelle. On hyvä, että työt suoritetaan myöhäissyksyllä tai talvella. Hakemuksessa on todettu, että rantautumisen vaatimille pienille kaivutöille lienee hyvä hakea kaupungilta lupa. Tältä osin on viitattu maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen toimenpidelupaan. Lienee kuitenkin tarkoitettu lain 128 §:n mukaista maisematyölupaa. Raaseporissa kaupunginarkkitehdilla on toimivalta näissä kysymyksissä.

Raaseporin kaupunginhallitus on viitannut ympäristö- ja rakennuslautakunnan antamaan lausuntoon.

Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) on todennut, että suunniteltu vesijohtolinjaus alittaa Väyläviraston ylläpitämän Pohjankurun väylän. Suunnitellun linjauksen läheisyyteen sijoittuu merenkulun kelluva turvalaite (TL-11898). Väylävirasto antaa tarvittaessa tarkemmat ohjeistukset väylän alituksesta sekä tarvittavasta etäisyydestä väylän kelluvaan turvalaitteeseen.

Vesijohto on painotettava merialituksen osalta pohjaan siten, että se pysyy kaikissa olosuhteissa paikoillaan. Johto on merkittävä maastoon sen tahattoman vahingoittamisen sekä siitä mahdollisesti muille aiheutuvien vahinkojen välttämiseksi. Johdon asentamisessa ja merkitsemisessä tulee noudattaa ohjetta *Ilmajohtojen sekä kaapeleiden ja putkijohtojen asettaminen vesialueella* (TRAFICOM/201106/03.04.01.01/2020) sekä määräystä

Vesiliikennemerkkit ja valo-opasteet sekä johtojen ja kaapeleiden merkitseminen (TRAFICOM/286085/03.04.01.00/2020). Maastomerkintöjen asettamisesta ja ylläpidosta vastaa kaapelin omistaja.

Johdon asennuksessa on otettava huomioon hankealueella kulkeva vesiliikenne. Johdon omistaja vastaa tarvittavista vesiliikenteen liikennejärjestelyistä ja työalueen merkitsemisestä sekä työstä tiedottamisesta.

Traficom toimii Suomen valtion merikarttaviranomaisena ja julkaisee Suomen meri- sekä järviolueilta painettuja ja elektronisia merikarttoja. Hankkeesta vastaavan tulee ilmoittaa hankkeen valmistumisesta Traficomin verkkosivuilla olevalla valmistumisilmoituslomakkeella. Ilmoitukseen tulee liittää pohjaan asennetun kaapelilinjauksen toteutuneet koordinaattitiedot ("as laid -koordinaatit") yleisesti käytössä olevassa paikkatietoformaattissa, esimerkiksi shapefile-, excel- tai .csv -tiedostona, sekä maastomerkinnän koordinaattitiedot numeerisessa muodossa. Valmistumisilmoituksen perusteella johtolinjaus lisätään merikartalle ja maastomerkinnän tiedot tallennetaan tietokantaan. Lupahakemuksessa on myös maininta vesijohdon käytöstä poistosta alueelta. Hankealueen läheisyydessä on merikartalle merkitty vesijohto. Mikäli tämä vesijohto puretaan, sen käytöstä poistamisesta on ilmoitettava Traficomille merikarttojen ylläpitoa varten valmistumisilmoituksen yhteydessä. Vesijohdon mahdollinen maastomerkintä on poistettava purkamisen yhteydessä. Valmistumisilmoituksen perusteella vesijohdolinjauksen tiedot poistetaan merikartalta ja maastomerkinnän tiedot poistetaan tietokannasta.

Valmistumisilmoitus on toimitettava Traficomille sen verkkosivujen kautta sähköisesti, sähköpostitse tai postitse. Ilmoituksessa tulee ilmoittaa Traficomin diaarinumero TRAFICOM/144228/04.04.05.05/2021.

Väyläviraston meriväyläyksikkö on todennut, että hankealueen läpi kulkee Väyläviraston Pohjankurun väylä nro 4255 (VL2: Kauppamerenkulun 2-lk väylä). Väylän harausvyvyys on $N_{2000} -5,50$ m. Vesijohto tulee asentaa mahdollisuuksien mukaan väyläalueen ulkopuolelle. Mikäli väylä on tarpeen alittaa, on vesijohdon asennus tehtävä mahdollisimman lyhyesti eli poikittain väylän kulkuun nähden. Vesijohto tulee asentaa väyläalueen alituksen osalta mahdollisimman syvälle ja vähintään väylän teoreettisen harausvyvyden alapuolelle mukaan lukien vesijohdon mahdolliset painot. Vesijohto tulee asentaa meren pohjaan riittävästi painotettuna niin, että se painuu pohjaan tasaisesti ja pysyy paikallaan kaikissa olosuhteissa.

Suunnitellun vesijohdolinjauksen välittömään läheisyyteen sijoittuu merenkulun kelluvia turvalaitteita viittoja. Vesijohto tulee asentaa näistä vähintään 40 m:n etäisyydelle. Kelluvien merenkulun turvalaitteiden varoaluetta tarvitaan muun muassa väylänhoitoalusten ankkuroituessa turvalaitteiden läheisyyteen huoltotoimenpiteiden yhteydessä.

Vesijohto tulee laskea meren pohjaan siten, että asennustyöstä aiheutuu mahdollisimman vähän vaikutuksia ja häiriöitä vesiliikenteelle. Vesijohdon asennustöiden aikaisen väylän liikennöinnin järjestämisen osalta

pyydetään olemaan hyvissä ajoin yhteydessä Väyläviraston meriväyläyksikköön Helsingissä sekä Helsinki VTS-keskukseen (Vessel Traffic Service), jotta tarvittavat toimenpiteet voidaan sopia yksityiskohtaisesti.

Lausuntoon on liitetty kartta, johon on piirretty graafisella tarkkuudella suunniteltu vesijohto sekä väyläalue, navigointilinjat ja kelluvien turvalaitteiden sijainnit.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksesta ei ole jätetty muistutuksia tai mielipiteitä.

Selitys

Aluehallintovirasto on varannut hakijalle tilaisuuden antaa selitys lausuntojen johdosta. Hakija on 25.5.2021 aluehallintovirastoon toimittamassaan selityksessä todennut **Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom)** lausunnon osalta ottavansa huomioon lausunnossa annetun ohjeistuksen töiden suorittamisessa. Käytöstä poistettua vesijohtoa ei pureta (poisteta) merialueelta. Hakija on todennut **Väyläviraston meriväyläyksikön** lausunnon osalta, että vesijohdon asennussyvyydelle ja etäisyydelle viitoista esitetyt ehdot täytyvät hakemuksen mukaisessa vesijohdon asennussuunnitelmassa. Etäisyydet vesijohdolta lähimpiin viittoihin ovat 58 m ja 65 m.

Selitykseen on liitetty päivitetty asemapiirros, johon on merkitty viittojen sijainnit.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Vesitalouslupa

Aluehallintovirasto myöntää Raaseporin kaupungin liikelaitokselle Raaseporin Vesi luvan vesijohdon asentamiseen Pohjankurun väylän ali välille Gumnäs–Åminnefors hakemuksen (4.3.2021) mukaisesti Raaseporin kaupungissa.

Aluehallintovirasto myöntää Raaseporin kaupungin liikelaitokselle Raaseporin Vesi pysyvän käyttöoikeuden hanketta varten tarvittaviin osiin yhteisestä vesialueesta 710-876-8-1, vesialueesta Åminne gård vatten 710-714-1-32, kiinteistöön Golfmarina 710-714-1-77 kuuluvasta vesialueesta sekä kiinteistöön Golfstrand 710-714-1-76 kuuluvasta vesialueesta Raaseporin kaupungissa.

Hankkeesta ja myönnettyistä vähäisistä pysyvistä käyttöoikeuksista ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

1. Vesijohto on asennettava 21.5.2021 päivätyn tarkistetun asemapiirustuksen nro 4, muutos A (1:1 000) sekä 27.1.2021 päivätyn ja 9.2.2021 hyväksyttyjen pituusleikkauspiirustuksen nro 5 (1:1 000, 1:100) ja tyyppipoikileikkauspiirustuksen nro 6 (1:100) mukaisesti.
2. Vesijohto on asennettava meren pohjaan riittävästi painotettuna vähintään 2,0 m:n syvyyteen keskivedenkorkeudesta mitattuna niin, että se painuu pohjaan tasaisesti ja pysyy tiiviisti paikallaan huolimatta olosuhteiden vaihtelusta.

Alueilla, missä vesisyvyys keskivedenkorkeudesta mitattuna on alle 2,0 m, johto painoineen on upotettava pohjaan tehtävään kaivantoon ja peitettävä tai muutoin suojattava pohjassa.

Vesijohto on asennettava painotettuna Väyläviraston ylläpitämän Pohjankurun väylän kohdalla väylän teoreettisen haraussyvyyden $N_{2000} -5,50$ m alapuolelle. Johto on tarvittaessa kaivettava pohjan alapuolelle ja peitettävä. Väylä on pyrittävä alittamaan mahdollisimman lyhyesti eli poikittain väylän kulkuun nähden. Johto on asennettava vähintään 40 m:n etäisyydelle väylän kelluvista turvalaitteista viitoista.

3. Vesialueella tehtävät rakennustyöt tulee tehdä 1.11. ja 31.3. välisenä aikana hankkeesta linnustolle, kalastolle sekä vesialueen virkistyskäytölle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.

Luvan saaja vastaa tarvittavista vesiliikenteen liikennejärjestelyistä, työalueiden merkitsemisestä sekä työstä tiedottamisesta.

Jos töitä tehdään vesialueen ollessa jäässä, on kohdat, joissa työn vuoksi jäätä on rikottu tai jään kantavuus on huonontunut, merkittävä asianmukaisesti.

Luvan saajan on sovittava kirjallisesti kunkin vesijohdon rantautumiskiinteistön omistajien kanssa vesijohdon rakentamisesta kiinteistölle ennen kiinteistölle rakentamista.

4. Työt on tehtävä suunnitelman mukaisella työalueella mahdollisesti olevia muita johtoja, kaapeleita ja putkia vaurioittamatta. Vesijohdon ja johtoreitillä olevien muiden johtojen, kaapeleiden, putkien tai muiden rakenteiden risteämiskohdissa johdon asentaminen on tehtävä siten, ettei olemassa olevien rakenteiden kunnossapitomahdollisuus nykyisestään heikkene.
5. Mikäli asennustyöt rajoittavat Pohjankurun väylän käyttöä vesiliikenteeseen, luvan saajan on viimeistään viikkoa ennen töiden aloittamista oltava yhteydessä Väyläviraston meriväyläyksikköön Helsingissä sekä Helsinki

VTS-keskukseen sopimiseksi väylän liikennöinnin järjestämisestä asennustöiden aikana.

6. Vesijohdon asennuksessa ja merkitsemisessä tulee noudattaa Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) ajantasaisia ohjeita. Merkintään käytettävät rakenteet on pidettävä kunnossa.
7. Töiden päätyttyä rakennuspaikat on saatettava asianmukaiseen ja maise-
mallisesti hyväksyttävään kuntoon.
8. Vesijohto on pidettävä tarkoitustaan vastaavassa kunnossa.
9. Työt on aloitettava ja saatettava olennaisilta osiltaan loppuun kolmen vuo-
den kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muu-
ten lupa ja myönnettyt käyttöoikeudet raukeavat.
10. Töiden aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Uudenmaan
elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vas-
tuualueelle, Raaseporin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä
tarkoituksenmukaisella tavalla asianomaisille vesi- ja maa-alueiden omista-
jille.
11. Hankkeen valmistumisesta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti
Etelä-Suomen aluehallintovirastolle, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Raasepo-
rin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä Liikenne- ja viestintä-
virastolle (Traficom).

Valmistumisilmoitukseen on liitettävä vesijohdon lopullista sijaintia merialu-
eella osoittava kartta paikannustietoineen ja pituusleikkauspiirustus sekä
selvitys johdon merkintätavasta. Paikannustiedot on toimitettava Liikenne-
ja viestintävirastolle (Traficom) sen vaatimassa muodossa.

Valmistelulupa

Aluehallintovirasto oikeuttaa Raaseporin kaupungin liikelaitos Raaseporin
Veden ryhtymään hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin jo
ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä. Valmistelulupa käsittää kaikki
työvaiheet.

PERUSTELUT

Vesitalousluvan perustelut

Hanke on tarpeen vesihuollon järjestämiseksi asianmukaisesti sekä riittä-
vän vedensaannin turvaamiseksi Pohjan kirkonkylän Åminneforsin alueella
Raaseporin kaupungissa. Hanke ei todennäköisesti merkittävästi heikennä
Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Tammisaaren, Hangon ja Pohjanpitä-
jänlahden merensuojelualueen (FI0100005) niitä luontoarvoja, joiden

suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon ottaen huomioon hankkeen vähäisyys.

Hanke ei lupamääräysten mukaisesti toteutettuna sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua. Asennustyöt tulee tehdä vesilain 2 luvun 7 §:n mukaisesti siten, että vesialueelle ja vesiluonnolle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Luvan saaja on vastuussa hankkeesta aiheutuvasta edunmenetyksestä. Jos hankkeesta aiheutuu edunmenetys, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu ja josta luvan saaja on vesilain säännösten mukaisesti vastuussa, eikä asiasta sovita, voidaan edunmenetyksestä vaatia tämän ratkaisun estämättä korvausta hakemuksella aluehallintovirastossa.

Valmisteluluvan perustelut

Valmistelevat toimenpiteet voidaan suorittaa tuottamatta muulle vesien käytölle tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa haittaa, kun luvan saaja noudattaa vesilain säännöksiä ja lupapäätöksen määräyksiä. Luvassa tarkoitetut työt ovat sellaisia, että niiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palauttaa entisen veroisiksi siinä tapauksessa, että lupapäätös kumotaan tai sen määräyksiä muutetaan.

VASTAUS LAUSUNNOISSA ESITETTYIHIN VAATIMUKSIIN

Aluehallintovirasto ottaa lausunnot huomioon luparatkaisusta ja lupamääräyksistä ilmenevällä tavalla.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Vesilain (587/2011) 2 luvun 12 § sekä 3 luvun 4 §:n 1 momentin 1) kohta ja 16 §
Luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §

KÄSITTELYMAKSU

Käsittelymaksu on 1 910 euroa.

Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Käsittelymaksu määräytyy aluehallintovirastojen maksuista vuonna 2021 annetun valtioneuvoston asetuksen (1121/2020) mukaisesti. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan vesilain 3 luvun mukaisen johtoa koskevan hakemuksen käsittelystä perittävän maksun suuruus on 1 910 euroa.

TIEDOTTAMINEN

Päätös

Raaseporin kaupunki/Liikelaitos Raaseporin Vesi
Raaseporin kaupunki
Raaseporin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnon-
varat -vastuualue
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalousvi-
ranomainen
Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom)
Väyläviraston meriväyläyksikkö
Suomen ympäristökeskus

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, joille hakemuksesta on annettu erikseen tieto, sekä niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai ilmaisseet mielipiteensä asiassa.

Aluehallintovirasto tiedottaa päätöksen antamisesta julkaisemalla kuulutuk-
sen ja päätöksen aluehallintovirastojen verkkosivuilla (<https://ylupa.avi.fi>).

Tieto kuulutuksesta julkaistaan Raaseporin kaupungin verkkosivuilla.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

LIITE

Valitusosoitus

ASIAN KÄSITTELIJÄT

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Ville Keskisarja ja esitellyt ympäristö-
lakimies Saku Hurskainen.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä
on asiakirjan viimeisellä sivulla.

VALITUSOSOITUS

Tähän aluehallintoviraston päätökseen tai siitä perittävään maksuun voi hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, sijaintikunta ja vaikutusalueen kunnat ja niiden ympäristönsuojeluviranomaiset, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu siten kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) ja oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1383/2018) säädetään. Maksun suuruus on 260 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tarkempia tietoja maksuista saa hallinto-oikeudesta.

Toimi näin

Jos haet muutosta aluehallintoviraston päätökseen, tee kirjallinen valitus Vaasan hallinto-oikeuteen ennen valitusajan päättymistä. Valitusaika päättyy **26.7.2021**.

Valitusaika määräytyy seuraavasti:

- Päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä siitä, kun aluehallintovirasto on julkaissut päätöksen verkkosivuillaan.
- Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.
- Kun määräaika lasketaan, sitä päivää, kun päätös on saatu tiedoksi, ei oteta lukuun.
- Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, määräaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Ilmoita valituksessa

- valittajan nimi, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite. Jos valittajana on yhteisö, ilmoita sen nimi ja yhteystiedot.
- laillisen edustajan, asiamiehen tai muun valituksen laatineen henkilön nimi ja postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite
- sellainen postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Hallinto-oikeus voi valita, mihin osoitteeseen se toimittaa asiakirjat, jos sille on ilmoitettu useampia prosessiosoitteita tai jos yhtäkään ilmoitettua yhteystietoa ei ole nimetty prosessiosoitteeksi.
- päätös, johon haetaan muutosta
- päätöksen kohta, johon haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Yhteystietojen muutoksesta on ilmoitettava viipymättä hallinto-oikeudelle valituksen vireillä olon aikana.

Valituksen liitteet

- aluehallintoviraston päätös, johon muutosta haetaan (alkuperäisenä tai jäljennöksenä)
- asiakirjat, joita käytetään vaatimusten tukena (jollei niitä ole toimitettu jo aiemmin aluehallintovirastoon)
- valtakirja
 - asiamiehen on liitettävä valitukseen valittajalta saatu valtakirja – ellei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai sellainen oikeudenkäyntiavustaja, joka määrittellään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011).
 - asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa, jos hallinto-oikeuteen toimitetaan sellainen sähköinen asiakirja, jossa on selvitys asiamiehen toimivallasta. Asiamiehen ei myöskään tarvitse esittää valtakirjaa, jos valittaja on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa tai jos asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa.

Lähetä valitus hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ovat:

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4. krs (käyntiosoite)
PL 204, 65101 Vaasa (postiosoite)

sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

puhelinvaihe: 029 56 42 611
 asiakaspalvelu: 029 56 42 780 (avoinna ma–pe kello 8.00–16.15)
 telekopio (fax): 029 56 42 760

Valituksen saapuminen määräajassa on valittajan vastuulla, kun se lähetetään postitse, sähköpostitse, telekopiona tai lähetin välityksellä. Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuussa myös sille henkilölle, joka on määrätty laitoksessa tätä tehtävää hoitamaan tai laitoksen johtajalle.

Valituksen on oltava perillä hallinto-oikeuden kirjaamossa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>